

MECH *FISSIDENS ALGARVICUS* NA SLOVENSKUThe moss *Fissidens algarvicus* in Slovakia

Zdeněk Pílo us

Komenského 443, 513 71 Hostinné, Česká republika

Abstract: The moss species *Fissidens algarvicus* Solms has a wide distribution in the Mediterranean area but it also runs far in the oceanic region of Europe as well as in tropical Africa. In SE Europe it penetrates from the territory of former Yugoslavia into the Pannonian lowland up to southern Slovakia. This moss has been discovered for the first time in Slovakia at the village Ipeľské Úľany by the author. This locality is very close to the locality in Börzsöny Mts. (N Hungary).

Zabývat se bryofloristikou na jižním Slovensku není příliš lákavé. Geografické podmínky způsobily, že prakticky již v pravěku byly Podunajská i Potisská nížina ve velké míře zkultivovány, takže na výskyt mediteránních druhů mechorostů, známých z blízkého Maďarska, není mezi dnešními rozlehlými lány pšenice a kukuřice vlastně příliš místa. Několikrát jsem tuto rovinatou oblast intenzivně prozkoumal na jaře i na podzim (v plné vegetační sezóně jsou mechorosty často překryty ostatní vegetací či se jedná o druhy efemerní), zaměřil jsem se především na místa po těžbě písku a na sprašový substrát, avšak většinou bez zajímavějších nálezů.

O něco příhodnější přírodní podmínky jsou až na prvních výběžcích Krupinské planiny. V roce 1984 jsem nalezl u Ipeľských Úľan (asi 9 km SV Šahů) nový druh slovenské bryoflóry - *Fissidens algarvicus* Solms. Tento mech, silně obalený substrátem, rostl u cesty v lesíku nedaleko obce v inundačním pásmu Ipeľu, přibližně 360 m n.m.

Stručný popis. Rostlinky velmi drobné, velikostí srovnatelné s druhem *Fissidens incurvus*. Dolní listy velmi malé, šupinkovité až krátce kopinaté, horní listy náhle větší, přímo odstálé, úzce čárkovitě kopinaté, pozvolna zašpičatělé, celokrajné, lemované 2-3 řadami prosenchymatických buněk (lem směrem k bázi rozšířen), listová křídla nedosahují báze. Buňky tenkostěnné, nepravidelně šestiboké, ve špičce protáhlého tvaru. Žebro končí se špičkou. Tobolka vejčitá, po vyprázdnění s rozšířeným ústím, víčko přímé. Obústní zuby slabě papilnaté s širokými lamelami, výtrusy 15-20 μm, hrubě papilnaté. Roste na vlhké zemi na zastiněných místech.

Rozšíření. *Fissidens algarvicus* je oceanicko-mediteránní druh rostoucí v Evropě (Irsko, Anglie, Portugalsko, Španělsko, Francie, Sardinie, Itálie, část bývalé Jugoslávie, Maďarsko a díky novému nálezu i Slovensko) a severní (včetně Makaronesie a Azorských ostrovů), tropické a jižní Afrike (Duell 1984). Na území Slovenska tento druh zřejmě pronikl z Maďarska, kde byl pouze jedenkrát nalezen v pohoří Börzsöny v údolí potoka Kemence /Kamenec/ (Vajda 1956, Boros 1968, Orbán et Vajda 1983). Slovenská lokalita je vzdálena od zmíněné lokality v Maďarsku pouhých několik set metrů. Díky malé velikosti však bude s největší pravděpodobností *F. algarvicus* patřit mezi přehlížené druhy, podobně jako řada dalších drobných druhů rodu *Fissidens*. Při podrobném bryologickém průzkumu jižního Slovenska je možné předpokládat další nálezy tohoto druhu.

Literatura

- Boros A. (1968): Bryogeographie und Bryoflora Ungarns. - Budapest.
 Duell R. (1984): Distribution of the European and Macaronesian mosses (Bryophytina). Part I. - Bryol. Beitr. 4: 1-113.
 Orbán S. et Vajda L. (1983): Magyarország mohafldrájának kézikönyve. - Budapest.
 Vajda L. (1956): *Fissidens algarvicus* Solms - Laubach aus dem Börzsöny-Gebirge (Mittelungarn). - Ann. Mus.Nat. Hung. 7: 299.